

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 166/03-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 9. júla 2003 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. P. L., bytom M., ktorou namietal porušenie svojho základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a základného práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkami Krajského súdu v Košiciach č. k. 4 S 56/02-14 z 12. júna 2002 a č. k. 3 S 55/02-8 zo 17. decembra 2002, a takto

r o z h o d o l :

1. Sťažnosť Ing. P. L., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a základného práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Košiciach č. k. 4 S 56/02-14 z 12. júna 2002, o d m i e t a ako podanú oneskorene.

2. Sťažnosť Ing. P. L., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a základného práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom

Krajského súdu v Košiciach č. k. 3 S 55/02-8 zo 17. decembra 2002, o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 30. apríla 2003 doručená sťažnosť Ing. P. L., bytom M. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a základného práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) rozsudkami Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) č. k. 4 S 56/02-14 z 12. júna 2002 a č. k. 3 S 55/02-8 zo 17. decembra 2002 v konaní o preskúmanie rozhodnutia správneho orgánu – Sociálnej poisťovne.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti uvádza, že 21. marca 2002 zaslal krajskému súdu ako správne súdu návrh na preskúmanie zákonnosti rozhodnutí Sociálnej poisťovne, pobočky Michalovce, č. 500-3308-4105/2001, č. 500-3308A-4105/2001 z 13. decembra 2001 a č. 200-331-4204/99 z 10. februára 1999, ktoré boli potvrdené rozhodnutiami Sociálnej poisťovne, ústredia Bratislava, Ul. 29. augusta č. 8 (ďalej len „Sociálna poisťovňa“), č. 422-69-6020/2002 a č. 422-68-6020/2002 z 15. februára 2002. Krajský súd uvedené rozhodnutia Sociálnej poisťovne potvrdil. Sťažovateľ doplnil svoju sťažnosť podaniami doručenými ústavnému súdu 15. mája 2003 a 6. júna 2003. Sťažovateľ nesúhlasí s názorom krajského súdu, podľa ktorého ako právne bezvýznamné treba hodnotiť tvrdenie navrhovateľa, že „podnikajúci starobný dôchodca“ nie je platiteľom poistného, pretože zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 274/1994 Z. z. o Sociálnej poisťovni v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákona o Sociálnej poisťovni“) nepozná termín „podnikajúci starobný dôchodca“, len pojem samostatne zárobkovo činná osoba, ktorá poberá starobný dôchodok. Podľa názoru sťažovateľa za obdobie, keď bol samostatne zárobkovo činnou osobou

a zároveň poberal starobný dôchodok, nemal platiť poistné na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie a ani penále.

Porušenie základných práv a slobôd vidí sťažovateľ v tom, že rozsudkom krajského súdu č. k. 4 S 56/02-14, ktorým bolo potvrdené rozhodnutie Sociálnej poisťovne č. 422-68-6020/2002 z 15. februára 2002, a rozsudkom krajského súdu č. k. 3 S 55/02-8, ktorým bolo potvrdené rozhodnutie Sociálnej poisťovne č. 422-69-6020/2002 z 15. februára 2002, došlo k porušeniu čl. 6 dohovoru a čl. 1 dodatkového protokolu.

Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd takto rozhodol:

„Vzhľadom na uvedené ... žiadam Ústavný súd Slovenskej republiky, aby zrušil rozsudky Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 3 S 55/02 zo dňa 17. decembra 2002 a sp. zn. 4 S 56/02 zo dňa 12. júna 2002 a zaviazal Krajský súd v Košiciach, aby zistil celkovú správnu dlžnú sumu Ing. P. L., M. ... voči Národnej poisťovni a Sociálnej poisťovni, a to istiny, penále a exekučné poplatky, ďalej koľko dlžník zaplatil a koľko zo zaplateného patrí Sociálnej poisťovni a koľko Všeobecnej zdravotnej poisťovni.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 prvej vety ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

Podľa čl. 6 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu. Rozsudok musí byť vyhlásený verejne, ale tlač a verejnosť môžu byť vylúčené buď po dobu celého, alebo časti procesu v záujme mravnosti, verejného poriadku alebo národnej bezpečnosti v demokratickej spoločnosti, alebo keď to vyžadujú záujmy maloletých alebo ochrana súkromného života účastníkov alebo, v rozsahu považovanom súdom za úplne nevyhnutný, pokiaľ by, vzhľadom na osobitné okolnosti, verejnosť konania mohla byť na ujmu záujmom spoločnosti.

Podľa čl. 1 dodatkového protokolu každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva. To nebráni právu štátov prijímať zákony, ktoré považujú za nevyhnutné, aby upravili užívanie majetku v súlade so všeobecným záujmom a zabezpečili platenie daní a iných poplatkov alebo pokút.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa ustanovenia § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde sťažnosť možno podať v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu.

Podľa právneho názoru ústavného súdu nemožno sťažnosť podľa čl. 127 ústavy považovať za časovo neobmedzený právny prostriedok ochrany základných práv alebo slobôd (napr. I. ÚS 33/02, III. ÚS 62/02). Jednou zo zákonných podmienok pre jej prijatie na ďalšie konanie je jej podanie v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu do základných práv alebo slobôd sťažovateľa.

1. Rozsudkom krajského súdu č. k. 4 S 56/02-14 z 12. júna 2002 bolo potvrdené rozhodnutie Sociálnej poisťovne č. 422-68-6020/2002 z 15. februára 2002. Týmto rozhodnutím bolo potvrdené rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočky Michalovce, č. 500-3308A-4105/2001 z 13. decembra 2001, ktorým bolo sťažovateľovi ako samostatne zárobkovo činnnej osobe uložené penále v sume 12 390 Sk za neuhradenie poistného na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie za obdobie od 1. júla 1998 do 31. decembra 2000. Vo vzťahu k svojmu základnému právu na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 dohovoru a základnému právu na ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu rozsudkom krajského súdu č. k. 4 S 56/02-14 z 12. júna 2002 sa sťažovateľ domáhal ústavnej ochrany až po uplynutí zákonom ustanovenej lehoty. Rozsudok krajského súdu č. k. 4 S 56/02-14 z 12. júna 2002 nadobudol právoplatnosť 22. júla 2002. Sťažnosť mala byť podaná v súlade s § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde v lehote 2 mesiacov od právoplatnosti tohto rozsudku, teda do 22. septembra 2002. Sťažnosť však bola podaná až 29. apríla 2003 (podľa dátumu na obálke), vzhľadom na to bola podaná oneskorene.

Ústavný súd preto sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako podanú oneskorene (bod 1 výrokovej časti uznesenia).

2. Porušenie svojho základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 dohovoru a základného práva na ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu

namietať sťažovateľ aj v konaní vedenom na krajskom súde, a to rozsudkom č. k. 3 S 55/02-8 zo 17. decembra 2002, ktorým bolo potvrdené rozhodnutie Sociálnej poisťovne z 15. februára 2002 č. 422-69-6020/2002. Týmto rozhodnutím bolo potvrdené rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočky Michalovce, č. 500-3308-4105/2001, ktorým bolo sťažovateľovi predpísané poistné za obdobie od 1. júla 1998 do 31. decembra 2000 na nemocenskom poistení a do 1. januára 2000 do 31. júla 2000 na dôchodkové zabezpečenie spolu v sume 12 596 Sk.

Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní tejto časti sťažnosti sťažovateľa podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde skúmal, či v danom prípade nejde o zjavne neopodstatnenú sťažnosť. Namietat' porušenie svojich práv v konaní pred ústavným súdom sú totiž oprávnené len tie fyzické alebo právnické osoby, ktoré splnili všetky zákonné podmienky spojené s nadobudnutím a uplatňovaním takýchto práv. Z konania o ústavnej sťažnosti sú preto vylúčené také návrhy, keď sťažovateľ nesplnil niektorú zo zákonných podmienok potrebnú pre vznik právneho vzťahu, porušenie ktorého namietať na ústavnom súde. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu jedným z dôvodov odmietnutia sťažnosti je jej zjavná neopodstatnenosť, ktorú možno vysloviť v prípade, ak ústavný súd nezistí priamu príčinnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých namietať sťažovateľ (I. ÚS 53/96, I. ÚS 62/96, I. ÚS 20/97).

O zjavne neopodstatnený návrh ide vtedy, ak ústavný súd pri jeho predbežnom prerokovaní nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98). Teda úloha ústavného súdu na predbežnom prerokovaní návrhu nespočíva v tom, aby určil, či preskúmanie veci predloženej navrhovateľom odhalí existenciu porušenia niektorého z práv alebo slobôd zaručených ústavou, ale spočíva len v tom, aby určil, či toto preskúmanie vylúči akúkoľvek možnosť existencie takéhoto porušenia. Inými slovami, ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní odmietnuť taký návrh, ktorý sa na prvý pohľad a bez najmenšej pochybnosti javí ako neopodstatnený (I. ÚS 4/00).

Pokiaľ ide o rozsudok krajského súdu č. k. 3 S 55/02-8 zo 17. decembra 2002, argumentácia krajského súdu uvedená v odôvodnení napadnutého rozsudku nie je v rozpore s právnym posúdením veci. Sťažovateľ je samostatne zárobkovo činnou osobou od 15. augusta 1990 na základe rozhodnutia č. j. 430/1990 z 2. augusta 1990 vydaného Okresným národným výborom v Michalovciach podľa § 6 ods. 2 zákona č. 105/1990 Zb. o súkromnom podnikaní občanov v znení neskorších predpisov. Od 23. augusta 1997 je poberateľom starobného dôchodku. Podľa § 4a ods. 1 písm. b) zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom zabezpečení“) za samostatne zárobkovo činné osoby sa na účely sociálneho zabezpečenia považujú osoby, ktoré majú oprávnenie prevádzkovať živnosť. Podľa § 145a ods. 2 zákona o sociálnom zabezpečení samostatne zárobkovo činné osoby uvedené v § 4a ods. 1 písm. a) - c), e) a g) účasti na nemocenskom poistení a dôchodkovom zabezpečení vzniká dňom vzniku oprávnenia na vykonávanie samostatnej zárobkovej činnosti a zaniká dňom zániku oprávnenia na vykonávanie tejto činnosti. Podľa § 19 ods. 2 zákona o Sociálnej poisťovni samostatne zárobkovo činná osoba vykazuje a odvádza poistné na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie za seba a za spolupracujúce osoby. Podľa § 14 ods. 7 písm. e) zákona o Sociálnej poisťovni fyzické osoby a právnické osoby uvedené v ods. 1 písm. a) - d) sú povinné platiť poistné na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie s výnimkou obdobia, za ktoré osoby uvedené v ods. 1 písm. a) - c) poberajú starobný dôchodok. To neplatí na účely nemocenského poistenia. Zákonom č. 345/1999 Z. z. bol zmenený a doplnený zákon č. 274/1994 Z. z. a od 1. januára 2000 bolo zmenené aj ustanovenie § 14 ods. 7, a to tak, že v dôsledku toho bol požívateľ starobného dôchodku, pokiaľ bol samostatne zárobkovo činnou osobou, povinný platiť poistné nielen na nemocenské poistenie, ale aj na dôchodkové poistenie. Zákonom č. 232/2000 Z. z., ktorou bol zmenený a doplnený zákon o Sociálnej poisťovni, bolo ustanovenie § 14 ods. 7 doplnené tak, že do 1. augusta 2000 samostatne zárobkovo činná osoba - požívateľ starobného dôchodku - platila poistné už len na nemocenské poistenie. Na základe uvedených zmien zákona o Sociálnej poisťovni bol navrhovateľ ako samostatne zárobkovo činná osoba a neskôr požívateľ starobného dôchodku povinný platiť poistné na nemocenské poistenie za obdobie od 1. júla 1998 do 31. decembra

2000 a poistné na dôchodkové zabezpečenie za obdobie od 1. januára 2000 do 31. júla 2000. Na základe toho bolo v súlade s platnou právnou úpravou navrhovateľovi predpísané dlžné poistné na nemocenské poistenie za obdobie od 1. júla 1998 do 31. decembra 2000 v sume 4 896 Sk a poistné na dôchodkové zabezpečenie za obdobie od 1. januára 2000 do 31. júla 2000 v sume 7 700 Sk.

Keďže ústavný súd zistil, že medzi konaním naznačeným v sťažnosti a právnym názorom krajského súdu uvedeným v rozsudku krajského súdu č. k. 3 S 55/02-8 zo 17. decembra 2002 nie je príčinná súvislosť, z toho dôvodu ústavný súd sťažnosť v druhej časti (bod 2 výrokovej časti uznesenia) po jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

Sťažovateľ požiadal o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, pričom doložil aj potvrdenie o osobných, majetkových a zárobkových pomeroch. Podľa § 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 30 ods. 1 a 2 a § 138 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku môže ústavný súd ustanoviť fyzickej osobe alebo právnickej osobe právneho zástupcu, advokáta, ak taká osoba o to požiada, ak to odôvodňujú jej pomery a nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Tieto tri predpoklady na ustanovenie zástupcu v konaní pred ústavným súdom musia byť splnené súčasne. Ak hoci len jeden z týchto predpokladov nie je splnený, nemožno žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu vyhovieť. Vzhľadom na to, že ide o sťažnosť v časti podanú oneskorene a v časti zjavne neopodstatnenú, ústavný súd nevyhovel žiadosti sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. júla 2003